

Knjižnica Makse Samsa
Ilirska Bistrica

***DOKUMENT NABAVNE POLITIKE IN LETNI NAČRT
NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V LETU 2018***

KAZALO

Predstavitev dokumenta nabavne politike	3
Namen dokumenta.....	3
Izjava o poslanstvu knjižnice	3
Izhodišča na katerih temelji nabavna politika knjižnice	3
Stanje zbirke.....	4
Nabavna politika knjižnice	7
Analiza okolja knjižnice - potencialni uporabniki	8
Načini pridobivanja gradiva	8
Viri informacij za izbor knjižničnega gradiva.....	9
Postopki pri poteku oblikovanja knjižnične zbirke	9
Izbor gradiva	9
Omejitve pri izboru gradiva za vključevanje v knjižnično zbirko	9
Preverjanje bibliografskih podatkov pri izboru gradiva.....	10
Naročanje in dotok gradiva	10
Financiranje nakupa gradiva	10
Evidenca prejetega gradiva, reklamacije, usmerjanje	11
Obdelava.....	11
Izločanje in odpis knjižničnega gradiva	11
Odgovorne osebe za oblikovanje nabavne politike.....	11
Sodelovanje uporabnikov pri oblikovanju fonda knjižnice.....	11
Nabava knjižničnega gradiva v letu 2018.....	11
Zadovoljevanje informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb okolja..	12
Potrebe in interesi ciljnih skupin uporabnikov Knjižnice Makse Samsa Ilirska Bistrica (vsebinska opredelitev)	13
Spodbujanje bralnih navad, oblikovanje bralne kulture in razvijanje informacijske pismenosti.....	15
Upoštevanje značilnih potreb okolja	16
Upoštevanje aktualnosti knjižničnega gradiva	16
Upoštevanje zastopanosti različnih vrst knjižničnega gradiva.....	17
Upoštevanje zastopanosti različnih tematskih oziroma predmetnih področij	17
Omogočanje dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice....	18

Predstavitev dokumenta nabavne politike

Dokument o nabavni politiki Knjižnice Makse Samsa služi za nadgrajevanje in upravljanje knjižnične zbirke.

Uporabnike informira o vsebini zbirke, njeni zalogi ter nadgrajevanju zbirke in o prioritetah zbiranja. Za zaposlene predstavlja izbor, izločanje in odpis gradiva iz zbirke in hkrati zmanjšuje vpliv subjektivnih odločitev pri upravljanju zbirke.

Z določenimi ukrepi pomaga zagotavljati doslednost v izgradnji knjižnične zbirke, pomaga pri vrednotenju knjižnične zbirke ter pri racionalizaciji porabe finančnih sredstev.

Navsezadnje predstavlja sam namen izgradnje knjižnične zbirke in njen cilj v skladu s poslanstvom splošne knjižnice.

Namen dokumenta

Namen javno dostopnega dokumenta nabavne politike je zagotovitev sistematične, kvalitetne in transparentne, racionalne izgradnje knjižnične zbirke. Namenjen je strokovnemu osebju knjižnice, uporabnikom knjižnice, dobaviteljem in širši javnosti, ki s predlogi sooblikuje nabavno politiko knjižnice.

Knjižnična zbirka predstavlja temelj delovanja splošne knjižnice in zato v Knjižnici Makse Samsa skrbno načrtujemo njeno izgradnjo, bogatitev, posodabljanje in obnavljanje.

Izjava o poslanstvu knjižnice

Knjižnica Makse Samsa je za uporabnike »prijazna in domača« knjižnica, hkrati pa tudi moderno informacijsko, kulturno, socialno in izobraževalno središče.

Knjižnica deluje v skladu z osnovnim namenom splošne knjižnice, to je posredovanje knjižničnega gradiva in storitev na različnih medijih, s čimer zadovoljujemo potrebe posameznikov in skupin po izobraževanju, informacijah in razvoju osebnosti, vključno s sprostivjo in razvedrilom.

Vsem prebivalcem na območju delovanja knjižnice omogočamo neomejen dostop do knjižničnega gradiva in informacij ter kulturnih storitev na osnovi načel prostega in enakopravnega dostopa za vse.

V želji, da omogočimo čim večjemu številu uporabnikov prost pristop pri izbiri knjižničnega gradiva, vzdržujemo, ohranjamo in širimo kvalitetno knjižnično zbirko ter knjižnično mrežo. S strokovno usposobljenim in prijaznim kadrom sledimo spremembam v okolju in željam uporabnikov ter se na njih v skladu s svojim letnim načrtom tudi odzivamo.

Izhodišča na katerih temelji nabavna politika knjižnice

Splošna knjižnica naj zagotavlja raznovrstno gradivo v različnih oblikah in ustreznem številu, da zadovolji potrebe in želje lokalne skupnosti. Zbirka knjižničnega gradiva odraža kulturo lokalne skupnosti in družbe. Splošna knjižnica sledi razvoju novih oblik gradiva in novih načinov dostopa do informacij. Ne glede na obliko naj bodo vse informacije dostopne takoj, ko je mogoče. Zbiranje in posredovanje lokalnih informacijskih virov in gradiva je bistvenega pomena. (Povzeto po IFLA/UNESCO standardih za splošne knjižnice, 2002, str. 41.)

Knjižnično zbirko je potrebno nenehno razvijati, tako da je prebivalcem vedno na izbiro novo gradivo, da so omogočene nove storitve in spremembe v načinu uporabe. V skladu z današnjim razvojem, zlasti na informacijskem področju, mora politika upravljanja odražati poleg lastne knjižnične zbirke tudi strategijo za dostop do informacij z vsega sveta.

Knjižnica skuša zgraditi zbirko, ki bo dolgoročno ustrezala namenu knjižnice. Nabavna politika in upravljanje zbirke težijo k zagotavljanju demokracije, informiranosti, zadovoljevanju interesov vseh starostnih in izobrazbenih kategorij in profesionalni ponudbi aktualnih vsebin. Z izborom kvalitetnih in aktualnih vsebin poljudnega in strokovnega gradiva, priročnikov, serijskih publikacij, spodbujamo vedoželjnost ter vseživljenjsko učenje in istočasno usmerjamo uporabnike k informacijam na raznovrstnih medijih.

Z nakupom poučnih strokovnih vsebin na CD-romih in multimedijskih kompletov za samostojno učenje, podatkovnih zbirk, dodatno motiviramo uporabnike in spodbujamo neformalno izobraževanje posameznikov.

Cilj nakupa in ponudbe vsebin na različnih medijih je zadovoljevanje pestrih skupin uporabnikov in omogočanje hkratne uporabe gradiva na različnih medijih, podpiranje procesov samostojnega učenja, izobraževanja, usposabljanja, raziskovanja in vseživljenjskega učenja.

Stanje zbirke

Splošne knjižnice ponujajo različne storitve, tako znotraj knjižnice kot v lokalni skupnosti, da zadovoljijo potrebe svojih uporabnikov. Knjižnica naj vsem olajša dostop do svojih storitev v različnih oblikah in na različnih medijih...

Temeljna knjižnična zbirka Knjižnice Makse Samsa na dan 31.12. 2016 obsega **110.407 enot** gradiva. Znotraj zbirke je 91,87 % knjig, 1,65 % serijskih publikacij in 6,48% neknjižnega gradiva.

Za otroke in mladino je v zbirki 28,4 % naslovov oz. 33,35 % enot, kar je v skladu s standardi. Za odrasle pa je v zbirki 71,6 % naslovov oz. 66,65 % enot gradiva.

V zbirki je 8,1 enot knjižnega gradiva na prebivalca občine Ilirska Bistrica, 0,52 enot neknjižnega gradiva na prebivalca in 160 tekočih naslovov periodičnega tiska.

Obseg knjižničnega gradiva (enote) glede na oddelke

Oddelek za odrasle	66,65 %
Oddelek za mladino	33,35%
Domoznanski oddelek	3,4 %
Premična zbirka v Domu starejših občanov	0,65 %
Premična zbirka na Sviščakih	0,21 %
Premična zbirka na Snežniku	0,03 %
Premična zbirka na Mašunu	0,25 %

Razmerje naslovov med strokovnim in leposlovnim gradivom v knjižnični zbirki pa je 56,6 % strokovnega gradiva : 44,4 % leposlovnega gradiva.

Oddelek za odrasle

Na oddelku za odrasle obsega knjižnični fond naslednje zbirke, ki so tudi ločeno postavljene v prostem pristopu:

- referenčna zbirka,
- strokovna – poučna literatura (po sistemu UDK),
- leposlovje (po zvrsteh: poezija, drama, družbeni romani, zgodovinski, pustolovski, kriminalni, avtobiografski, znanstveni, novele, potopisni romani in biografije),
- serijske publikacije (obsegajo dnevno časopisje ter razne revije, ki pokrivajo področja zdravja, potovanj in spoznavanja kultur, oblikovanja in ročne spretnosti, računalništvo, urejanje doma...).

Pri leposlovju imamo oblikovano posebno zbirko za slabovidne, knjige so označene s posebno nalepko (rumena očala), kar pomeni da je knjiga prilagojena slabovidnim, pisava je večja, razmik med vrsticami je večji. Tako lahko slabovidni zelo enostavno najdejo knjige tudi zase.

V zbirki imamo tudi gradivo v tujih jezikih in sicer v angleščini, italijanščini, nemščini, hrvaščini, francoščini in španščini. V teh jezikih najdejo uporabniki tako poučno, strokovno literaturo kot tudi leposlovje. Poleg prej omenjenih jezikov imamo pri tuji literaturi tudi slovaropisje še drugih tujih jezikov, kot so latinski, češki, nizozemski, albanski, srbski, ruski, romunski, turški, danski ...

Oddelek za mladino

Tudi na oddelku za mladino imamo referenčno zbirko, strokovno oz. poučno literaturo ter leposlovje, ki je postavljeno po starostnih stopnjah (mladina, pionirji, cicibani). Pri leposlovju za mladino imamo posebej označene zvrsti in sicer z barvnimi oznakami za poezijo, dramatiko in uganke.

Barvno oznako imajo tudi slikanice z velikimi tiskanimi črkami, te knjige so namenjene otrokom, ki se učijo brati in otrokom prve triade.

Na mladinskem oddelku imamo tudi posebej postavljene kartonke, ki so namenjene otrokom v predbralnem obdobju ter igralne knjige in igrače.

Za mlade slepe bralce imamo tudi gradivo v Braillovi pisavi.

Tuja literatura za mlade uporabnike obsega poučno gradivo ter leposlovje postavljeno po starostnih stopnjah v naslednjih jezikih: angleščina, italijanščina, nemščina, francoščina in španščina.

Na mladinskem oddelku imamo tudi posebno zbirko tujih serijskih publikacij in sicer 20 naslovov v naslednjih jezikih: italijanščina, nemščina, angleščina, španščina in francoščina. Namenjene so učenju in spoznavanju jezika tako za mlade uporabnike kot tudi za odrasle.

Domoznanski oddelek

V Knjižnici Makse Samsa načrtno in sistematično pridobivamo, zbiramo, hranimo, obdelujemo in posredujemo domoznansko gradivo.

Domoznanski oddelek pokriva geografsko območje občine Ilirska Bistrica in vsebuje naslednje zbirke:

- dela z domoznansko tematiko (vsebinsko se nanašajo na naše območje),
- dela domoznanskih (ilirskobistriških) avtorjev,
- ilirskobistriški tiski (dela, tiskana in izdana na našem območju),
- rokopisna zbirka (Maksa Samsa, ...),
- zbirka slikovnega gradiva - najbogatejša in najlepša zbirka, v katero uvrščamo fotografije in razglednice,
- grafična zbirka (obsega koledarje z domoznansko motiviko, plakate z dokumentarno vrednostjo ter podobice z upodobitvami verskih obredov, cerkva),
- kartografska zbirka – zemljevidi, atlasi in načrti krajev,
- zbirka drobnih tiskov (dokaj obsežna in bogata zbirka v katero uvrščamo vabila, letake, prospekte krajev, voščila, programe plesnih in gledaliških društvenih prireditev iz časov čitalnic, kataloge likovnih razstav),
- glasbeni tiski (muzikalije oz. notno gradivo),
- zbirka diplomskih, magistrskih, seminarskih in raziskovalnih nalog,
- domoznanska gradiva na drugih medijih – avdio in video gradiva,
- digitalizirana zbirka razglednic, dostopna na spletni strani knjižnice in v Kamri (Digitalizirana kulturna dediščina slovenskih pokrajin),
- zapuščina naše pesnice Makse Samsa,
- bibliofilska zbirka Jožice Gržina (cca 300 enot knjižničnega gradiva),
- zbirka starih in redkih tiskov vse do letnice 1945,
- redke, stare tiske dopolnjujejo faksimilirane izdaje,
- bibliofilske izdaje (Slava Vojvodine Kranjske),
- zbirka domoznanskih znamk.

Namen zbiranja domoznanskega gradiva je ohranjanje slovenske kulturne dediščine, ki je nastala v preteklosti in še vedno nastaja na ilirskobistriškem območju.

Knjižnica Makse Samsa je zaradi dostopnosti zbirk širši javnosti, nekatera pomembna domoznanska gradiva digitalizirala, razglednice z bistriškega območja pa si obiskovalci lahko ogledajo tudi na naši spletni strani.

Neknjižno gradivo

Knjižnica hrani in nudi uporabnikom v prostem pristopu tudi neknjižno gradivo. V skladu z razvojem informacijske tehnologije ponujamo uporabnikom gradivo tudi na novejših nosilcih in gradivo dostopno preko svetovnega spleta.

Neknjižno gradivo zajema naslednje medije (nosilce):

- glasbeni CD-ji;

Posebna zbirka glasbenih CD-jev je postavljena pred glasbeno sobo z avdio opremo, kjer imajo uporabniki možnost v miru in prijetnem ambientu poslušati glasbo. Uporabniki imajo na izbiro različne zvrsti glasbe od klasične, meditativne, do jazza, rocka in popa ter tudi

otroške pesmice. Sledimo novostim na tem področju zlasti pri slovenski, hrvaški in drugi tuji popularni glasbi.

- zvočnice: obsegajo pravljice za otroke ter zvočne knjige za slepe in slabovidne; zbirka zvočnih knjig za slepe in slabovidne se nahaja na oddelku za odrasle in obsega 100 naslovov;
- dokumentarni, poučni filmi;
- risanke in animirani filmi;
- različni filmi (razvrščeni po vrsteh: drame, komedije, zgodovinski in pustolovski, vojaški, znanstveno fantastični filmi in mladinski filmi);
- jezikovni tečaji na različnih nosilcih in tudi različne stopnje (španščina, angleščina, italijanščina, nemščina, francoščina...);
- kartografsko gradivo: zemljevidi, atlasi;
- glasbeni tiski: muzikalije, notno gradivo;
- podatkovne zbirke: dostopne z računalnikov v knjižnici (IUS INFO, Gvin.com, Ebscohost, reviji Sodobna pedagogika in Finance) oz. dostopne na daljavo z geslom,
- BIBLOS – spletni portal e-knjig v slovenskem jeziku.

Premična zbirka v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica

Knjižnična zbirka v Domu starejših občanov se gradi po željah prebivalcev doma.

Po eni strani so bolj kmečke povesti, novele, potopisni, pustolovski romani, kriminalke ... na voljo pa je tudi strokovna literatura zlasti s področja medicine, ročnih spretnosti, družabnih iger... Uporabniki radi sledijo novostim, zlasti slovenskih avtorjev (Ivan Sivec, Bogdan Novak), prebirajo pa tudi knjige, ki obsegajo tematiko 1. svetovne vojne na slovenskih tleh. Uporabnikom dostavimo knjige tudi po naročilu, npr. otroške knjige, ljudske pravljice, angleško leposlovje...

Pri tej zbirki dajemo poudarek, da imajo knjige velike črke in večji razmak med vrsticami, knjige za slabovidne. Pomembno je tudi, da knjiga ni fizično pretežka.

Premična zbirka obsega 700 naslovov in se zamenja 3 x letno.

Poleg tega imamo od leta 2016 še premične zbirke v območju Snežniških gozdov in sicer na vrhu Snežnika, na Sviščakah in na Mašunu. Tu smo postavili strokovno gradivo s področja gornišstva, narave, zoologije in planinstva. Obiskovalcem so na voljo tudi vodiči po slovenskih gorah in nekaj strokovne periodike. Prav tako smo na knjižne police postavili romane, kriminalke in pa gradivo za otroke. Nekaj literature je v tujih jezikih, saj je v teh krajih veliko obiskovalcev iz tujine. V letu 2017 pa smo na pobudo uporabnikov odprli še premično zbirko na Hrvaškem in sicer v avtokampu Preluk v bližini Opatije. Tu so bralcem na voljo romani, strokovna literatura s področja navtika in knjige za mladostnike ter slikanice za najmlajše.

Nabavna politika knjižnice

Politika upravljanja knjižnične zbirke mora temeljiti na knjižničnih standardih, ki so jih pripravili strokovni delavci glede na potrebe in zanimanja lokalnega prebivalstva, in odražati mora raznolikost družbe. (IFLA/UNESCO standardi za splošne knjižnice, 2002, str. 39.)

Pri nabavi smo pozorni zlasti na vsebine za dvigovanje osebne rasti, za pot k samostojnosti, pot do zdravega življenja, do pridobivanja novih znanj, do sprostitve, ustvarjalnosti, do izobraževanja...

Z tehtnim izborom vsebin in sklopov, predstavitev novitet, promocijo branja in raznovrstnih aktivnosti znotraj knjižnice za različne skupine uporabnikov, le-te usmerjamo k premišljenemu branju, dvigovanju bralne kulture in informacijskemu opismenjevanju.

Analiza okolja knjižnice - potencialni uporabniki

Knjižnica zbira, obdeluje, hrani, vzdržuje, predstavlja in posreduje knjižnično gradivo in informacije, omogoča uporabo knjižničnega gradiva in zagotavlja vsakomur na svojem območju dostop do znanja, informacij in storitev, ne glede na njegovo starost, spol, versko in politično prepričanje, narodnost, raso, jezik ali socialni status, zaposlitev in stopnjo izobrazbe, kakor tudi vsem posameznikom in skupinam s posebnimi potrebami. (Standardi za splošne knjižnice, 2005)

Knjižnica Makse Samsa deluje na območju občine Ilirska Bistrica, ki obsega 480 km², v 64 naseljih oz. 21 krajevnih skupnostih šteje 13.482 prebivalcev (SURs na dan 01.01.2017).

V bližini knjižnice delujejo tudi številna društva (skupine s posebnimi potrebami) s katerimi sodelujemo in tudi premična zbirka v Domu starejših občanov.

Knjižnica sodeluje tudi s šolami in vrteci v naši občini, in sicer imamo v občini Ilirska Bistrica 7 vrtcev, 7 osnovnih šol in gimnazijo.

Načini pridobivanja gradiva

Knjižnica Makse Samsa pridobiva knjižnično gradivo na dva načina:

- nakup in izbor dobavitelja

Pri nabavi gradiva se naša knjižnica trudi poslovati v skladu s poslovno etiko. Zaveda se, da imamo omejena sredstva za nakup, da cene knjig niso fiksno določene, ter da je možno na osnovi pogajanj dobiti ugodne popuste. V zadnjem desetletju, si je knjižnica ustvarila določen krog dobaviteljev, od katerih ima poleg zanesljivosti, hitre dobave, ugodnih plačilnih pogojev in stalnega popusta, določeno zaupanje, da bodo naročene storitve tudi uspešno izvedene.

Z nakupom zagotavljamo izgradnjo konsistentne knjižnične zbirke. Pri nakupu je zelo pomemben izbor dobavitelja. Kriteriji po katerih se knjižnica odloča za sodelovanje z dobavitelji so: zanesljivost, hitra dobava, izpolnjevanje posebnih zahtev, predvsem glede rokov plačil, višine popustov, ažurnosti pri reklamacijah .. kar pa ni odločujoče. Praksa knjižnice kaže, da je najracionalnejši in najcenejši nakup, ki se odvija za najmanj polovico gradiva iz naslova nakupa, preko preizkušenega posrednika v lokalnem okolju. V preostalem delu je nakup razpršen na nekaj manjših, izbranih, vendar zanimivih dobaviteljev, ki izdajajo izjemoma večje število naslovov, ki jih kupujemo v večjem številu izvodov, z najmanj 5% višjim popustom ali tiste dobavitelje, ki dobavljajo gradivo, ki izhaja pri manjših založbah ali samozaložbah....

- dar

Večkrat se zgodi, da zasebniki ali ustanove podarijo knjižnici knjižnično gradivo po predhodnem dogovoru. Če knjižnica ugotovi, da gre za gradivo, ki ne sodi v koncept njene zbirke, je zastarelo ali poškodovano, ga ima pravico zavrniti. Če po preverjanju stanja v zbirki knjižnica ugotovi, da del prejetih darovanih publikacij za knjižnico ni aktualen, knjižnica s takim gradivom svojega fonda ne obremenjuje in ga po svoji presoji ponudi naprej drugim knjižnicam (šolskim knjižnicam) ali nepridobitnim ustanovam, o tem seveda obvesti darovalca.

Viri informacij za izbor knjižničnega gradiva

Knjižnica oz. knjižnično osebje skuša po najboljših močeh slediti novostim na trgu založniške produkcije tako da pregleduje naslednje vire informacij:

- domači in tuji založniški programi, knjižni in knjigotrški katalogi, njihova reklamna gradiva (tudi preko dobaviteljev),
- ogledni izvodi dobaviteljev,
- sezname v serijskih publikacijah,
- knjižnični katalogi,
- ocene v dnevnem tisku,
- Bukla,
- vsebine učnih programov (v sodelovanju s šolami),
- knjigarna DZS,
- prednaročniški prospekti založnikov,
- svetovni splet,
- želje uporabnikov...

Postopki pri poteku oblikovanja knjižnične zbirke

Izbor gradiva

Pri izboru gradiva knjižnica upošteva publikacije, ki jih je finančno podprlo Ministrstvo za kulturo, skuša kupiti vsaj en izvod leposlovja slovenskih avtorjev ali prevodov zahtevnejših leposlovnih del. Končna odločitev o številu izvodov pa je odvisna najprej od razpoložljivih finančnih sredstev, od vrste gradiva in potencialnih uporabnikov le tega (npr. knjižnica kupi več izvodov gradiva, ki je namenjeno osnovnošolskemu ali srednješolskemu domačemu branju, bralni znački...). Nabava je pri izboru gradiva glede na podlago zapisov poleg tiskanih medijev: knjig, brošur, serijskih publikacij, kartografskega, notnega gradiva, za domoznanski oddelek tudi razglednic, drobnega tiska usmerjena k izboru netiskanih medijev: zvočnim posnetkom na CD-jih, filmskemu gradivu na DVD-jih, zvočnim knjigam, elektronskim podatkovnim zbirkam, k spletnim in digitaliziranim kulturnim in poučnim vsebinam.

Omejitve pri izboru gradiva za vključevanje v knjižnično zbirko

Pri vključevanju gradiva v fond knjižnice upoštevamo nekatere omejitve. Najprej preverimo v fondu, če določeno gradivo že imamo, velikokrat se namreč zgodi, da založniki po dolgih

letih knjigo ponatisnejo. V takem primeru preverimo, če je obstoječe gradivo v knjižnici obrabljeno in ga nadomestimo z novim.

Po vsebini ne vključujemo v fond gradiva za katerega ni zanimanja v okolju, gradiva z nizkim nivojem, pornografije, vsebin z izrazitim nasiljem, neberljivih in neestetskih vsebin...

Preverjanje bibliografskih podatkov pri izboru gradiva

Pri naročanju in izboru gradiva vedno preverjamo bibliografske podatke, ali so popolni in točni, če je gradivo že izšlo, če so podatki o naslovu in avtorju pravilni, kdo je izdajatelj.

Naročanje in dotok gradiva

Ob naročanju gradiva spremljamo realizacijo naročil, preverjamo dogovorjene dobavne roke in reklamiramo nerealizirana naročila. Pri serijskih publikacijah smo pozorni, da pravočasno odkrijemo manjkajoče številke in ne ostanemo brez njih. Zavedamo se, da je pri naročilu pomembna povratna informacija v primerih, ko publikacija ni dobavljiva ali je razprodana. V takih primerih se potrudimo, da jo dosežemo po drugih kanalih. V primeru, da je razprodana, to zabeležimo z opombo v katalogu. Ob prevzemu gradiva vedno preverimo, če se res sklada z naročilom in dobavnico, oziroma z računom in vsa odstopanja takoj sporočimo dobavitelju.

Financiranje nakupa gradiva

Finančna sredstva za nakup knjižničnega gradiva pridobiva knjižnica s pomočjo prijave na javni ciljni razpis za projekt nakupa, ki ga financira RS iz proračuna, iz sredstev ustanoviteljice Občine Ilirska Bistrica in s pomočjo lastnih sredstev. Pri odgovorni, namenski porabi sredstev za nakup gradiva sodelujeta direktor zavoda in računovodja. Računovodja vsaj enkrat mesečno oz. po potrebi pripravi preglednico nakazanih in porabljenih sredstev po vrstah gradiva in financiranj ter jih uskladi z odgovornimi za nabavo. Vodja nabavnega oddelka se dogovarja za čim višje popuste z dobavitelji in poskrbi za celoletno razporeditev finančnih sredstev za nakup gradiva za posamezne oddelke knjižnice.

Sredstva za nakup gradiva (naslovi) se delijo po oddelkih glede na število prebivalcev in obrat gradiva v razmerju:

Oddelek za odrasle	70 %
Oddelek za mladino	30 %
Domoznanski oddelek	3,4 %
Neknjižno gradivo	6,5 %
Premična zbirka v Domu starejših občanov	0,65 %
Premična zbirka na Snežniku	0,03 %
Premična zbirka na Sviščakih	0,21 %
Premična zbirka na Mašunu	0,25 %

Evidenca prejetega gradiva, reklamacije, usmerjanje

Prispelo gradivo najprej preverimo, da ni poškodovano oz., da je kompletno. Če ne ustreza naročenemu gradivu o tem obvestimo dobavitelja oz. mu pošljemo reklamacijo.

Prejeto gradivo usmerimo na oddelek obdelave.

Obdelava

Prejeto in evidentirano gradivo gre v postopek računalniške, vsebinske obdelave. Gradivu dodelimo tudi inventarno številko. Z inventarizacijo je gradivo formalno vključeno v knjižnično zbirko.

Izločanje in odpis knjižničnega gradiva

Gradivo, ki ni več zanimivo za uporabnike, ki je vsebinsko zastarelo ali poškodovano, knjižnica začasno izloči in ga postavi v skladišče oz. ga z odpisom v skladu z Navodili za izločanje in odpis knjižničnega gradiva Knjižnice Makse Samsa dokončno izloči iz fonda. Tako knjižnica ohranja aktualnost in obseg zbirke vzporedno s posodabljanjem tudi z rednim izločanjem in odpisom gradiva.

Odgovorne osebe za oblikovanje nabavne politike

Za uresničevanje dobre nabavne politike skrbi v knjižnici direktorica zavoda. V sodelovanju z vodji vseh oddelkov in s pomočjo vseh razpoložljivih virov informacij, računovodske službe ter ob upoštevanju analize potreb uporabnikov, skrbi za optimalno dopolnjevanje fonda knjižnice.

Sodelovanje uporabnikov pri oblikovanju fonda knjižnice

Uporabniki imajo možnost, da v pisni obliki v knjižnici ali preko spleta sodelujejo pri izboru gradiva. Čeprav skuša knjižnica čim bolj ustreči uporabnikom, njihove predloge upošteva kadar so v skladu z nabavno politiko knjižnice.

Nabava knjižničnega gradiva v letu 2018

Knjižnično zbirko bomo v letu 2018 gradili v skladu z upoštevanjem informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb okolja.

Pri tem se bomo opirali na naslednje dokumente: Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur. list RS, št. 73/2003), Standarde za splošne knjižnice (za obdobje 2005 - 2017), Manifest o splošnih knjižnicah, Resolucijo o nacionalnem programu za kulturo 2014- 2017 (UL.RS št. 99/13).

Sama realizacija nakupa gradiva in doseganje priporočenih standardov pa bo predvsem odvisno od dodeljenih sredstev ustanoviteljice občine Ilirska Bistrica in od finančnih sredstev Ministrstva za kulturo.

Zadovoljevanje informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb okolja

1. Za zadovoljevanje informacijskih potreb občanov bomo nabavljali:

- splošno informativno periodiko v slovenskem jeziku,
- gradivo z informacijami javnega značaja (vladne in nevladne organizacije in agencije, institucije civilne družbe),
- gradivo z informacijami, ki ljudem pomagajo pri organizaciji njihovega vsakdanjega življenja.

2. Za zadovoljevanje izobraževalnih potreb bomo zagotavljali:

- gradivo različnih strok in znanstvenih disciplin na različnih stopnjah zahtevnosti, ter na različnih medijih, knjige, periodika, neknjižno gradivo; zbirko bomo dopolnjevali tudi s strokovnimi deli v tujih jezikih, posebej takrat ko ni mogoče pridobiti ustreznih del na slovenskem knjižnem trgu;
- poučno gradivo, namenjeno mladim uporabnikom;
- gradivo, namenjeno permanentnemu izobraževanju in usvajanju novih tehnologij in medijev;
- gradivo namenjeno izobraževanju v okviru hobijev, prostočasnih aktivnosti in osebnih interesov;
- gradivo, namenjeno za pomoč pri osebni rasti in razreševanju osebnih težav uporabnikov...

3. Pri zadovoljevanju raziskovalnih potreb

- bomo kot splošna knjižnica posebno pozornost posvečali spoznavanju, proučevanju in raziskovanju zgodovine, kulturnih korenin in sedanosti lokalnega okolja, kar bomo podpirali s skrbnim zbiranjem vseh vrst domoznanskega gradiva in izgradnjo domoznanskih podatkovnih zbirk...

4. Kulturne potrebe okolja bomo zadovoljevali:

- z izgradnjo kvalitetnih zbirk leposlovnega gradiva za različne starosti, okuse in zahtevnostne stopnje (podrobnejši vsebinski kriteriji za izbor so opredeljeni pri posameznih ciljnih skupinah);
- z nabavo kvalitetnih glasbenih posnetkov in igranih filmov;
- z izborom kvalitetne strokovne literature s področja umetnosti...

Potrebe in interesi ciljnih skupin uporabnikov Knjižnice Makse Samsa Ilirska Bistrica (vsebinska opredelitev)

1. Za predšolske otroke nabavljamo gradivo, ki jim omogoča:

- spoznavanje predmetov in usvajanje pojmov (barve, oblike, enostavna števila; živali, rastline, tipična življenjska okolja, osnovni socialni odnosi,...);
- razvijanje domišljije in ustvarjalnosti;
- razvijanje pozitivnega in ugodnega občutka v stiku s knjigo, knjižnico, besedo, igračo...;
- počne in razvedrilne risane filme...

Gradivo zajema različne medije – tiskane, zvočne, elektronske, igrače,... Pri izboru smo pozorni predvsem na varnost medija ter kvaliteto likovnih in jezikovnih prvin.

Ponudbo gradiva nadgrajujemo s številnimi oblikami dela tako s predšolskimi otroki kot njihovimi starši. Pri tem sodelujemo z vrtni in drugimi organizacijami, vključenimi v delo s predšolskimi otroki.

2. Ciljno skupino osnovnošolcev obravnavamo po treh starostnih podskupinah (zaradi različnih interesov in potreb, ki jih prinaša s seboj razvoj otrok v tej dobi). Za osnovnošolce nabavljamo gradivo, ki:

- omogoča razvijanje domišljije in ustvarjalnosti,
- omogoča razvoj bralnih spretnosti (gradimo posebno zbirko, ki spremlja otroka skozi pridobivanje spretnosti; sestavljajo jo knjige z velikimi tiskanimi črkami),
- razvija bralne potrebe in navade,
- razvija vedoželjnost ter omogoča širjenje obzorja in oblikovanje ter razvoj specifičnih interesov,
- omogoča spoznavanje in uporabo informacijskih pripomočkov,
- omogoča utrjevanje občutka, da je branje prijetno in zabavno opravilo,
- pomaga pri šolskih obveznostih, kot so priprava referatov in seminarskih nalog, priprava na različna tekmovanja v znanju, priprava osnovnošolskih raziskovalnih nalog ...

Za starejše osnovnošolce nabavljamo gradivo, ki obravnava probleme odraščanja, oblikovanje osebne identitete, ... (nasilje, droge, alkohol, motnje hranjenja,...).

Gradivo za osnovnošolce zajema različne medije - tiskane, zvočne, filmske, elektronske... in je po vsebini poučnega in leposlovnega značaja. Pri izboru smo pozorni na splošno kvaliteto vsebine ter posebej še na kvaliteto likovnih in jezikovnih prvin.

Za potrebe šolskega branja (osnovna in srednja šola) v knjižnici nabavljamo večje število izvodov določenih naslovov tako slovenskega kot tudi tujega leposlovja, s poudarkom na gradivu za domača branja, Cankarjevo tekmovanje in angleško bralno značko.

Ponudbo gradiva nadgrajujemo s številnimi oblikami dela z osnovnošolci, pri čemer sodelujemo s šolami in drugimi organizacijami, vključenimi v delo z osnovnošolci.

3. Specifično za **srednješolce** nabavljamo:

- gradivo, ki je v pomoč pri šolskih obveznostih, kot so priprava referatov in seminarских nalog, priprava na različna tekmovanja v znanju, priprava srednješolskih raziskovalnih nalog; dodatne vaje in razlage, gradivo za pripravo na maturo,...
- gradivo, ki obravnava probleme odraščanja, oblikovanje osebne identitete... (nasilje, odvisnost, motnje hranjenja, samomor...);
- gradivo, ki je v pomoč pri nadaljnjem poklicnem usmerjanju;
- gradivo, ki posebej nagovarja interese mladih – glasba, šport, potovanja;
- elektronske podatkovne zbirke;

Knjižnica Makse Samsa opravlja določene funkcije šolske knjižnice za Gimnazijo Ilirska Bistrica in v ta namen nabavljamo poučno in strokovno gradivo ter leposlovno (učbeniki, priročniki, knjige za domače branje, knjige za različna tekmovanja).

Knjižnica nabavlja zlasti tisto gradivo, ki je namenjeno dijakom za potrebe izobraževalnega procesa.

4. Pri **odraslih** uporabnikih so njihove potrebe v veliki meri povezane z njihovimi aktualnimi življenjskimi situacijami – lahko so mladi, ki začenjajo poklicno pot in si ustvarjajo pogoje za samostojno življenje, so starši, so zaposleni na različno zahtevnih delovnih mestih in posodablajo svoje poklicno znanje, lahko so iskalci zaposlitve, ki si s pridobivanjem novih znanj in spretnosti želijo izboljšati zaposlitvene možnosti; lahko so vključeni v izobraževanje za dosego višje stopnje izobrazbe, se permanentno izobražujejo; si prizadevajo za osebno rast, izboljšanje samozavesti, so bolni in iščejo načine za izboljšanje zdravstvenega stanja, so državljani, ki želijo biti informirani o dogajanjih v lokalnem, nacionalnem in globalnem okolju ter želijo bolj ali manj aktivno sodelovati v demokratičnih procesih... Knjižnica bo zato zanje nabavljala:

- gradivo različnih strok in znanstvenih disciplin na različnih stopnjah zahtevnosti; zbirko bomo dopolnjevali tudi s strokovnimi deli v tujih jezikih, posebej takrat ko ni mogoče pridobiti ustreznih del na slovenskem knjižnem trgu;
- leposlovje vseh žanrov in slogov, od takega, ki človeku omogoči zgolj odklop po stresnem delovnem dnevu - sprostitvev, plemenito razvedrilo, kulturno preživljanje prostega časa ali pa omogoča spremljanje razvojnih tokov literarne ustvarjalnosti; ob tem knjižnica namenja posebno pozornost slovenski literarni produkciji, od leposlovja v tujih jeziki pa nabavlja klasična dela ter kvalitetna sodobna dela (nagrajena in predlagana za nagrade) ter leposlovje, ki spodbuja učenje tujih jezikov, pri leposlovju knjižnica posebej nabavlja gradivo, ki je prilagojeno slepim in slabovidnim (knjižno in neknjižno gradivo);
- kvaliteten izbor glasbe in igranih filmov;
- gradivo, ki omogoča spoznavanje proučevanje in raziskovanje zgodovine, kulturnih korenin in sedanjega dogajanja v lokalnem okolju (domoznansko gradivo);
- splošno informativno periodiko v slovenskem jeziku in tudi v tujem jeziku;
- gradivo z informacijami javnega značaja...

5. **Študente** knjižnica obravnava kot mlajše odrasle uporabnike.

Gradivo, namenjeno potrebam študija se v veliki meri pokriva z gradivom, namenjenim permanentnemu izobraževanju odraslih. Študentje so pomembna ciljna skupina tudi pri načrtovanju in promociji elektronskih podatkovnih virov.

6. **Upokojenje** knjižnica obravnava kot starejše odrasle uporabnike, ki jim je namenjeno gradivo skladno z njihovo aktualno življenjsko situacijo in družbeno vlogo ter specifičnimi osebnimi interesi, potrebami in okusom. Poleg teh skušamo v zadostni meri zagotoviti gradivo, ki ustreza njihovim specifičnim potrebam in zagotavlja:

- ohranjanje mentalnih sposobnosti;
- spodbujanje aktivnosti in pozitivnega odnosa do življenja in starosti;
- odgovarja specifičnim interesom starejše populacije;
- zadovoljno in kreativno preživljanje starosti;
- uporabo gradiva kljub fizičnim in umskim omejitvam – skušali bomo zagotoviti čim več gradiva z večjimi črkami, fizično lahkimi knjig, gradiva, ki ga je mogoče brati tudi ob omejenih spominskih zmogljivostih...

Spodbujanje bralnih navad, oblikovanje bralne kulture in razvijanje informacijske pismenosti

Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica ustvarja pogoje za razvoj bralnih navad že pri otrocih v predbralnem obdobju, predvsem tako da z vrsto projektov spodbuja odrasle (starše, stare starše, vzgojitelje), da otrokom čim več berejo in da malčki doživljajo branje kot prijetno doživetje, povezano z vznemirljivimi zgodbami in ugodnim doživljanjem varnosti in bližine. Knjižnično zbirko gradimo tako, da šolarje zelo pozorno spremljamo skozi razvoj bralnih spretnosti in jih pri tem spodbujamo ter jim nato v vsakem razvojnem obdobju ponudimo njihovi starosti in interesom primerno knjigo.

Za otroke pripravljamo med šolskimi poletnimi počitnicami Bralnega črva, projekt je namenjen osnovnošolskim otrokom, sodelujejo pa lahko tudi predšolski otroci. Otroke želimo motivirati za branje na njim najbolj prijazen način, tako, da jim ponudimo možnost proste izbire knjig.

Prav tako bomo nadaljevali s projektom Beremo z zajčkom Maksijem, ki smo ga pričeli v oktobru leta 2016. Knjižničarke - pravljničarke enkrat mesečno obiščejo 14 vrtčevih skupin in tam pripovedujejo zgodbe. Otroci potem na temo knjigic, izdelujejo razne izdelke.

Knjižnica Makse Samsa Ilirska Bistrica sodeluje tudi v projektu Primorci beremo, usmerjen v promocijo kvalitetnega leposlovnega branja slovenskih avtorjev med odraslimi.

Z nabavno politiko bomo v letu 2018 aktivno podpirali vse projekte, usmerjene v promocijo branja in dvig bralne kulture. Nabavljali bomo:

- knjige z velikimi tiskanimi črkami za prvo fazo učenja branja;
- knjige z malo besedila za postopno pridobivanje bralnih spretnosti;
- pester izbor kvalitetnih slikanic;
- tematsko raznolik izbor leposlovnih knjig za starostni skupini P in M;
- izbor leposlovnih knjig za odrasle, pri čemer bomo skrbeli za zastopanost različnih žanrov in različnih nivojev zahtevnosti;
- posebno pozornost bomo posvetili izboru slovenskega leposlovja in publikacij v javnem interesu;
- pri nakupu tujejezičnega gradiva bomo obnavljali fond svetovne literarne klasike v izvirnih jezikih, izmed sodobnih del pa bomo izbirali med kvalitetnimi nagrajenimi in za nagrade predlaganimi deli; nadaljevali bomo tudi z izgradnjo zbirke jezikovno lažjih tujejezičnih del, primernih za učenje tujih jezikov;

- naslove, priporočene v okviru projektov za vodeno promocijo branja bomo nabavljali v povečanem številu izvodov.

Razvoj informacijske pismenosti bomo spodbujali:

- z nakupom novih in posodobljenih izdaj enciklopedij, leksikonov, slovarjev, imenikov,...
- z nakupom različnih priročnikov;
- posebno pozornost namenjamo nabavi gradiv za področje računalniškega opismenjevanja in spodbujanje uporabe elektronskih gradiv;
- z nakupom e- knjig in z dostopom do različnih baz podatkov,
- s ponudbo informacij javnega značaja na različnih nosilcih...

Upoštevanje značilnih potreb okolja

Pri oblikovanju knjižnične zbirke upoštevamo:

- starostno, izobrazbeno in socialno strukturo prebivalstva;
- strukturo knjižničnih uporabnikov – analitično po ciljnih skupinah (predšolski otroci, osnovnošolci, srednješolci, študentje, odrasli, starejši, brezposelni,...)
- Gimnazija Ilirska Bistrica nima svoje knjižnice, zato nabavljamo knjižnično gradivo tudi za potrebe izobraževalnega procesa na gimnaziji zlasti za dijake;
- dejavnost različnih lokalnih akterjev na področju delovanja knjižnice (organizacije, društva, kulturne institucije, civilnodružbene iniciative, mediji...);
- usmerjena nabava glede na potrebe okolja predstavlja nabavo knjižničnega gradiva za slepe in slabovidne (tudi v okviru premične zbirke v Domu starejših občanov Ilirska Bistrica)...

Letni prirast bo dejavno usmerjen k doseganju Standardov za splošne knjižnice ter Nacionalnega programa.

Upoštevanje aktualnosti knjižničnega gradiva

Za aktualnost knjižničnega gradiva bomo poskrbeli:

- z nakupom gradiva, ki prinaša nova znanstvena in strokovna spoznanja;
- z nakupom novih del na področju literarnega ustvarjanja;
- z nakupom posodobljenih prevodov klasičnih literarnih del;
- s posodabljanjem referenčnega gradiva;
- z odpisom izrabljenega gradiva in gradiva zastarele vsebine (razen če je to relevantno za proučevanja historičnih vidikov posameznih strok – podrobnejši kriteriji so opredeljeni v pravilniku za odpis knjižničnega gradiva v Knjižnici Makse Samsa)...

Glede na jezik knjižničnega gradiva načrtujemo nakup:

- 85 % naslovov v slovenskem jeziku,
- 7,4 % naslovov v angleškem jeziku,
- 1 % naslovov v nemškem jeziku,

- 4,2 % naslovov v italijanskem jeziku,
- 1,7 % naslovov v hrvaškem jeziku,
- 0,2% naslovov v francoskem jeziku,
- 0,5 % naslovov v ostalih jezikih.

Upoštevanje zastopanosti različnih vrst knjižničnega gradiva

V letu 2018 načrtujemo nakup v višini 224 enot knjižničnega gradiva na 1000 prebivalcev, skupno 3.370 enot. Od tega bo 2.933 enot knjižnega gradiva, 337 enot neknjižnega gradiva in 100 naslovov informativnega periodičnega tiska.

Upoštevanje zastopanosti različnih tematskih oziroma predmetnih področij

Pri razmerju naslovov med strokovnim in leposlovnim gradivom se bomo dosledno držali Standardov, tako da načrtujemo **60 %** naslovov z različnih **strokovnih področij** in **40 %** naslovov **leposlovja** različnih žanrov.

Pri nakupu strokovnega gradiva bomo skrbeli tudi, da bodo čim bolj enakomerno in skladno s potrebami uporabnikov zastopana različna strokovna oziroma znanstvena področja, z različnim nivojem zahtevnosti, da lahko zadovoljimo potrebe uporabnikov z različnimi stopnjami splošne izobrazbe in predznanja.

Zato bomo nabavili **60 %** naslovov **strokovne literature**, od tega:

- 10 % naslovov znanost na splošno,
- 7 % naslovov s področja filozofije, psihologije in verstev,
- 8 % naslovov s področja družbenih ved,
- 7 % naslovov s področja umetnosti, športa,
- 10 % naslovov s področja naravoslovja,
- 4 % naslovov s področja jezikoslovja in literarne kritike,
- 6 % naslovov s področja geografije in zgodovine,
- 8 % naslovov gradiva z domoznansko tematiko.

Pri nakupu leposlovnega gradiva bomo skrbeli za pestrost literarnih zvrsti in žanrov, zagotoviti želimo dostop do literarne ustvarjalnosti različnih narodov, kultur in jezikov, pri tem pa posebno pozornost posvetiti slovenskim avtorjem. Tudi pri nakupu leposlovja bomo pazili, da bomo uporabnikom ponudili literaturo različne stopnje zahtevnosti, ki pa mora vsa ustrezati vsaj osnovnim kriterijem literarne kvalitete. Pri leposlovju za otroke smo pozorni tudi na kvaliteto likovnih prvin.

Nabavili bomo **40 %** naslovov **leposlovja**.

Za otroke in mladino načrtujemo **30 odstotkov** vseh naslovov v letnem nakupu.

V Knjižnici Makse Samsa bomo posebej sledili gradivu, ki ga bo finančno podpirala **Javna agencija za knjigo** in ga skušali kupovati v več izvodih in sicer **vsaj 15 odstotkov** teh naslovov. Prav tako bo knjižnica v svoj nakup vključila vsaj **15 % naslovov** publikacij, ki so

v javnem interesu in pokrivajo področja leposlovja in humanistike, znanosti, umetnosti, kulture, mladinske književnosti in periodike, strok. in kritičnih del s področja kulture, prevodov slovenskih avtorjev ipd.

Nabavili bomo **najmanj 50 enot publikacij slovenskih založb**.

Nabavljali bomo gradivo tako, da bomo pokrili vso strokovno literaturo od 0 do 9 ter beletristiko.

Zavedamo se, da je tudi za knjižnično gradivo denarja vedno manj in moramo zaradi tega dejstva nabavno politiko še bolj natančno načrtovati. Zlasti moramo biti previdni pri selekciji, pri izboru knjižničnega gradiva. Odločili smo se, da bomo zmanjšali število enot enega naslova beletristike in s tem ohranili nakup vsaj enega naslova strokovne literature.

Omogočanje dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice

V Knjižnici Makse Samsa si na različne načine prizadevamo doseči, da bi bilo naše knjižnično gradivo kar najbolj dostopno vsem.

Knjižnica vsem svojim obiskovalcem in uporabnikom omogoča vse brezplačne storitve znotraj knjižnice, članom pa tudi vse druge osnovne storitve, kakor jih določa Uredba o osnovnih storitvah knjižnic.

Člani do 18. leta starosti, brezposelni in 100 % invalidi članarine ne plačujejo.

S preudarno in sistematično nabavno politiko, z aktualnostjo, obsegom, sestavo in kakovostjo knjižnične ponudbe skušamo privabiti čim več (novih) članov in obiskovalcev knjižnice.

Povečati želimo pogostnost obiskov in obseg izposojenega gradiva, zato načrtujemo:

- **54-urno odprtost knjižnice na teden,**
- **100% delež odprtosti v skladu z Uredbo,**
- **100% delež dostopa do vzajemnega kataloga,**
- **obrat izposoje knjižnične zbirke bo 2,**
- **odstotek aktivnih članov pa najmanj v višini 26 %.**

Ilirska Bistrica, november 2017

Direktorica knjižnice
mag. Damijana Hrabar

